

บทปริทัศน์หนังสือ

รศ.ดร.ศิริณา จิตต์จรัส¹

ดร.รณกรณ์ เอกฉันท²

ชื่อหนังสือ นายธนาคารเพื่อคนจน (VES UN MONDE SANS PAUVRETE)

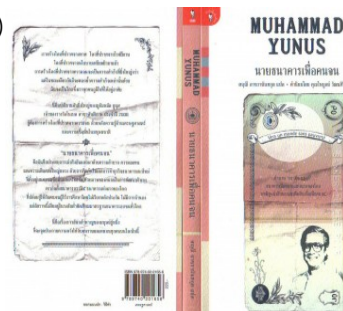
ผู้เขียน : MUHAMMAD YUNUS

ผู้แปล: สฤณี อาชวานันทกุล

ปีที่พิมพ์ : 2551

ปก อ่อน

จำนวนหน้า 292 หน้า

จุดประสงค์ของหนังสือ

หนังสือ “นายธนาคารเพื่อคนจน” ของ PROFESSOR MUHAMMAD YUNUS ผู้เขียนได้เขียนขึ้นจากประสบการณ์ตรงที่ได้ทำงานกับคนจนโดยมีจุดประสงค์เพื่อเสนอสิ่งที่เขาพิสูจน์ให้เห็นได้แล้วว่าเราสามารถขจัดปัญหาความยากจนของสังคมโดยระบบธนาคารเพื่อคนจนของเขา เขาทำให้เห็นว่าคนจนก็มีศักยภาพในตัวเอง เมื่อเขาได้มีโอกาสดึงศักยภาพที่อยู่ในตัวเองออกมาใช้ เขาก็สามารถหลุดพ้นจากปลักความจนนั้นได้ โดยริเริ่มจากประเทศบ้านเกิดของเขาเองที่ประเทศบังกลาเทศซึ่งมีคนยากจน กินพื้นที่มากกว่าร้อยละ 70 ของประเทศ โดยระบบของรัฐไม่สามารถที่จะจัดการกับปัญหาได้ ความยากจนมีอยู่ในทุกพื้นที่ของโลก โดยเฉพาะประเทศโลกที่สาม ในประเทศที่ร่ำรวยอย่างในอเมริกาและในยุโรปที่เราคิดว่าเป็นประเทศที่ร่ำรวยก็ยังมีคนจน การแก้ปัญหาที่ง่ายไม่ใช่เรื่องง่ายเพราะสังคมยังประกอบด้วยชนชั้น คนที่อยู่ในชนชั้นร่ำรวยหรือแม้กระทั่งระบบราชการก็ไม่ได้มีความตั้งใจจริงที่จะแก้ปัญหาความยากจนอย่างจริงจัง คนจนยังถูกมองว่าไร้เป็นผู้ด้อยพัฒนา ผู้เขียนเชื่อมั่นว่าคนจนหรือผู้ด้อยโอกาสที่สุดในสังคม ก็มีศักยภาพในการพัฒนาตัวเอง ศักยภาพที่คนส่วนมากไม่รู้ว่าตัวเองมีเพราะไม่เคยได้ถูกดึงมาใช้ เพราะถูกดูถูกว่าไม่มีอยู่จริง ผู้เขียนมีความพยายามทำให้คนจนเหล่านี้ได้หลุดพ้นจากปลักของความจน โดยเริ่มเรียนรู้วิธีการเพื่อที่จะแก้ปัญหาจนเขาค้นพบระบบธนาคารเพื่อคนจนโดยแท้ การให้สินเชื่อที่เรียกว่าไมโครเครดิต(MICRO CRADIT) เป็นเครื่องมือหรือกุญแจสำคัญที่ทำให้คนจนได้นำศักยภาพตนเองออกมาใช้ เมื่อคนจนเหล่านั้นได้รับโอกาสดังกล่าวก็จะทำให้หลุดพ้นจากปลักความจนได้ด้วยตัวเองและอยู่ได้อย่างยั่งยืน ธนาคารเพื่อคนจนหรือกรามีนเป็นระบบที่ผู้เขียนได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าคนจนมีศักยภาพ การแก้ปัญหาความยากจนด้วยความจริงใจและตั้งใจ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จความยากจนจะไม่มี ความหมายอีกต่อไป

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรปริญญาเอก สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

²คุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนามนุษย์

โครงสร้างหนังสือ “นายธนาคารเพื่อคนจน” ของ PROFESSOR MUHAMMAD YUNUS ประกอบด้วย 14 บท ซึ่งผู้เขียนได้เริ่มเล่าถึงชีวิตครอบครัวในวัยเด็ก การได้มีส่วนร่วมในการต่อสู้เพื่ออิสรภาพของบังกลาเทศ การได้พบเห็นปัญหาคนยากจนในบังกลาเทศที่ไม่เคยได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังโดยเฉพาะผู้หญิงที่ถูกกดขี่ไม่ได้รับความเป็นธรรมที่เท่าเทียมด้านด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศ จึงมีแนวคิดช่วยเหลือผู้หญิงที่เป็นคนจนเหล่านั้นโดยวิธีการเข้าถึงสินเชื่อที่เรียกว่าไมโครเครดิตเป็นโอกาสเดียวที่คนจนมีโอกาสดำเนินการ จนได้รับความสำเร็จ เขามีความคิดที่จะขยายไปสู่ประเทศที่ยากจนอื่นๆ แม้กระทั่งในประเทศที่ร่ำรวยก็สามารถใช้วิธีการของระบบนี้ได้ ความหวังในอนาคตที่มีความตั้งใจว่าจะสามารถกำจัดความยากจนให้พ้นไปจากโลกใบนี้

เนื้อหาหนังสือ “นายธนาคารเพื่อคนจน” ประกอบด้วย 14 บทดังต่อไปนี้

บทที่1 บ้านเลขที่20 ถนนโบเซอร์ฮัต จิตตะกอง

บทที่2 คนเบงกอลในอเมริกา

บทที่3 คีนสูจิตตะกอง

บทที่4 คนทำมัน้ำนึ่งแห่งหมู่บ้านโจบร้า

บทที่5 กำหนดโครงการนำร่อง

บทที่6 ขยายกิจการจากโจบร้าสู่ทังเกล

บทที่7 กำเนิดธนาคารเพื่อคนจน

บทที่8 การเติบโตและความท้าทายของธนาคารเพื่อคนจน

บทที่ 9 โมเดลกรามีนในประเทศยากจนอื่นๆ

บทที่10 โมเดลกรามีนในอเมริกาและประเทศร่ำรวยอื่นๆ

บทที่11 การมึนในทศวรรษ1990

บทที่12 พันไมโครเครดิต:โลกใหม่ของกิจการกรามีน

บทที่13 ธนาคารกรามีน 2

บทที่14 อนาคต

รายละเอียดโดยย่อของเนื้อหาแต่ละบท

บทที่1 บ้านเลขที่20 ถนนโบเซอร์ฮัต จิตตะกอง บทนี้กล่าวถึง ประวัติของผู้เขียน “ดร.มุฮัมหมัด ยูนุส” (MUHAMMAD YUNUS) เกิดมาในครอบครัวที่ไม่ได้ยากจน พ่อแม่มีธุรกิจค้าขายเพชรพลอย เป็นครอบครัวมุสลิมแบบเคร่ง แต่มีจิตใจอ่อนโยนรักครอบครัว มีน้ำใจเมตตา แบ่งปันแก่ผู้ยากไร้ ผู้เขียนรู้สึกซึมซับจากครอบครัวตั้งแต่เด็กๆ โดยรอบบ้านที่อยู่ล้อมรอบด้วยคนจนเป็นส่วนใหญ่ ใช้ภาษาท้องถิ่นบังกลาเทศ เหมือนคนชนบททั่วไป ตอนเด็ก ดร.ยูนุส เป็นคนเรียนเก่ง ชอบอ่านหนังสือ เดิมที บังกลาเทศคือประเทศ ปากีสถานแถบตะวันออก มักมีเหตุการณ์ความรุนแรง มีการต่อสู้เพื่อเรียกร้องในการแบ่งแยกดินแดน ออกจากประเทศอินเดีย เพราะถิ่นที่พวกเขาอยู่เป็นพวกมุสลิม ส่วนอินเดียเป็นพวกฮินดู ดร.ยูนุส มีเลือดรักชาติอย่างแรงกล้า เขาเริ่มชอบการช่วยเหลือและเคารพคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ เมื่อได้มีโอกาสเข้าค่ายลูกเสือหลายครั้ง ซึ่งขณะนั้นบังกลาเทศยังไม่ได้เป็นประเทศอิสระ แต่เป็นปากีสถานฝั่งตะวันออก ซึ่งขณะนั้นบังกลาเทศ

ต้องการเรียกร้องเพื่อปลดปล่อยเป็นรัฐอิสระจากอินเดีย จนกลายเป็นสงครามการต่อสู้เพื่อการปลดปล่อยบังคลาเทศ

บทที่ 2 คนเบงกอลในอเมริกา บทนี้กล่าวถึงภายหลังจากดร.ยูนุสเรียนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีได้เป็นอาจารย์สอนวิชาเศรษฐศาสตร์ เขาเริ่มมีความคิดในการทำธุรกิจ เนื่องจากมองว่า ยังไม่มีผู้ประกอบการที่จะลงทุนมากนัก เนื่องจากคนเบงกอล (เชื้อชาติเบงกอลคือบังคลาเทศในปัจจุบัน) ที่จะทำธุรกิจต้องสั่งวัตถุดิบจากปากีสถานฝั่งตะวันตกต้องใช้ทุนสูง แต่เขาสามารถทำได้โดยวิธีประหยัดกว่าโดยใช้ทรัพยากรในพื้นที่ จนธุรกิจประสบความสำเร็จ จากนั้นเขาได้ทุนศึกษาต่อปริญญาเอกด้านเศรษฐศาสตร์ ขณะที่เขาใช้ชีวิตในอเมริกา ที่มีความแตกต่างของระบบสังคมและวัฒนธรรมอย่างมากโดยเฉพาะผู้หญิงในอเมริกา ที่มีความอิสระและมีสิทธิมนุษยชนสูง ผู้หญิงในบังคลาเทศยังถูกกดขี่ทางสังคม ความแตกต่างด้านเทคโนโลยี ช่วงที่เขาศึกษาอยู่นั้น เป็นช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และมีความรุนแรงในบังคลาเทศ และการที่เขาได้มาเรียนเศรษฐศาสตร์ทำให้เขาได้รับประสบการณ์จากอาจารย์คนหนึ่ง ต่อมาได้เป็นสิ่งที่จุดประกายให้เขาจัดตั้งธนาคารกรามีนของเขาด้วย เหตุการณ์ในกรุงธากา (เมืองหลวงของบังคลาเทศ) เกิดเหตุความรุนแรงถึงขีดสุด เมื่อกองทัพปากีสถานได้สกัดกับผู้ประท้วงและปราบปรามกลุ่มขบวนการเคลื่อนไหว เพื่ออิสรภาพของบังคลาเทศ ความรักชาติของ ดร.ยูนุส ทำให้เขาได้รวมพรรคพวกที่เป็นชาวเบงกอลในสหรัฐ มีทั้งนักศึกษา คนทำงาน ผู้แทนสถานทูต ได้รวมตัวเพื่อวางแผนและกดดันไม่ให้อเมริกา สนับสนุนด้านทางทหารกับปากีสถาน จากประสบการณ์ครั้งนี้ทำให้ ดร.ยูนุส มีเพื่อนร่วมต่อสู้มากมายในการต่อสู้เพื่อชาติ ให้ประชาคมโลกยอมรับสถานะของบังคลาเทศ โดยตั้งเป็นสหพันธ์บังคลาเทศแห่งอเมริกา (Bangladesh league of America) เป็นศูนย์ประสานงาน เพื่อทำนุบำรุงประชาธิปไตย เพื่อสิทธิของประชาชน ในการมีส่วนร่วม การเลือกตั้งที่โปร่งใสเป็นธรรม เขาฝันเห็นพลเมืองมีความสุข ปราศจากความยากจน ประเทศมีศักดิ์ศรี ทัดเทียม นานาประเทศ 16 ธ.ค. 1971 บังคลาเทศชนะสงคราม เพื่อ อิสรภาพ รอยร้าวหลังสงคราม ประชาชนถูกฆ่า 3 ล้านคน 10 ล้านคนหนีข้ามประเทศ และอีกหลายล้านถูกข่มขืน กระทำทารุณกรรม จากกองทัพปากีสถาน บังคลาเทศถูกทำลายย่อยยับ เศรษฐกิจล่มสลาย คนไร้ที่อยู่ เขาจึงต้องกลับบ้านเพื่อร่วมสร้างชาติ

บทที่ 3 คินสู่จิตตะกอง บทนี้กล่าวถึง ดร.ยูนุส กลับมาทำงานให้รัฐบาลด้านการวางแผน ซึ่งต่อมาเขาลาออกและมาเป็นคณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยจิตตะกองซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยบ้านเกิดของเขา จากการเดินทางจากบ้านไปมหาวิทยาลัย เขาพบว่าหมู่บ้านโจบร้า (Jobra) เป็นหมู่บ้านที่แห้งแล้ง มีปัญหาน้ำกินน้ำใช้ ทั้งที่อยู่ใกล้มหาวิทยาลัย ทั้งที่เป็นแหล่งของความรู้มีนักวิชาการมากมาย ความรู้เหล่านั้นควรนำออกมาสู่ชุมชนเพื่อแก้ปัญหา แบ่งปันความรู้สู่ชุมชน น่าจะมีการสร้างงานให้ชาวบ้านเพื่อเพิ่มผลผลิตอาหารให้ประเทศได้ เขาจึงเริ่มโครงการสำรวจท้องถื่น โดยใช้นักศึกษาสำรวจความยากจน โครงสร้างที่ไม่มีการทำมาหากินวิเคราะห์ว่าเหตุใดประชากรกลุ่มคนจนจึงมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (Poverty line) นักเศรษฐศาสตร์มักไม่เคยมองหรือไตร่ตรองที่มาและความเป็นไปของความยากจนและหิวโหย ทำให้ความยากจนยังอยู่ต่อไป บังคลาเทศเป็นประเทศที่ประสบปัญหาความยากจน อดอยากประชากรหนาแน่น ต้องเพิ่มผลผลิตด้านอาหาร ปรับปรุงชลประทาน โดยที่เขาเริ่มทดลองในหมู่บ้าน โจบร้า การใช้คำอธิบายให้ชาวบ้าน

เข้าใจ นั้นเรื่องยากต้องมีความตั้งใจจริงและทำอย่างจริงจังให้เขาเห็น การนำโลกวิชาการและโลกชาวบ้านมาพบกัน และมาปรับปรุงอย่างสร้างสรรค์ กระบวนการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ สำคัญที่สุดต้องมีปฏิสัมพันธ์ตัวต่อตัวกับชาวบ้าน การคอร์รัปชัน เป็นส่วนหนึ่งที่คนเหล่านั้นไม่ได้รับในสิ่งที่ควรได้รับ แม้รัฐจะลงทุนด้านทรัพยากรแต่ไม่เคยพยายามให้เวลาพัฒนาจึงล้มเหลวเพราะเข้าใจผิดๆ การใช้การประชุมร่วมกัน การจัดตั้งระบบสหกรณ์ การแบ่งผลผลิตที่เป็นธรรม ต้องใช้ความพยายามในการหว่านล้อมสูง การเยี่ยมบ้านและการประชุมกลุ่ม อภิปรายปัญหา ของนักศึกษาที่ช่วยเหลือ เป็นความพยายามที่เริ่มประสบความสำเร็จ เขาพบว่าผู้หญิงมีความลำบากมาก ส่วนใหญ่จากสภาพที่ถูกกดขี่ ไม่เห็นคุณค่าของสังคมมีความยากจนถึงขั้นแร้นแค้น ดร.ยูนุส ได้นิยามความหมายของความจนเพื่ออธิบายสถานการณ์ในบังคลาเทศเพื่อให้เห็นชัด คนจน (Poor) หมายถึง คนที่อยู่ใต้เส้นความยากจน และคนจนที่สุด หมายถึง คนร้อยละ 50 ที่จนที่สุดในบรรดาคนจนทั้งหมด

บทที่ 4 คนทำมัน้ำแห่งหมู่บ้านโจบร่า บทนี้กล่าวถึงการเริ่มต้นโครงการด้วยการเยี่ยมบ้านคนที่จนที่สุดในหมู่บ้านโจบร่า เพื่อหาทางช่วยเหลือเขาโดยตรง การเยี่ยมบ้านเป็นไปได้ยากต้องใช้แรงงานของนักศึกษา ซึ่งเป็นคนในชุมชน หรืออาจารย์ที่มีความคุ้นเคยเพื่อให้ชาวบ้านเชื่อใจ การสื่อสารกับผู้หญิงมุสลิมกับคนแปลกหน้าเป็นข้อห้าม การพูดภาษาถิ่นได้ ทำให้เกิดความไว้วางใจ ในหมู่บ้านโจบร่ามีผู้หญิงที่จนที่สุด เมื่อพบเห็นก็แทบไม่น่าเชื่อ เพราะตัวเลขในทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ กับสภาพความเป็นจริง ต่างกันอย่างไม่น่าเชื่อ นักวิชาการผู้ปราดเปรื่อง ไม่เคยมองปัญหานี้ และพยายามแก้ ชีวิตเหมือนถูกสาป ด้วยความแร้นแค้น อย่างเหลือเชื่อ การให้เงินบริจาค ไม่ใช่การขจัดปัญหาอย่างยั่งยืน เงินก้อนกระโดดด้วยอัตราดอกเบี้ยสูงสุดโหด กลายเป็นมาตรฐานของประเทศโลกที่สาม การเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางก็เป็นส่วนหนึ่ง ดร.ยูนุส ได้ใช้การร่วมรณรงค์ชื่อของคนจนในหมู่บ้าน เขาประเมินว่าคนที่ยากจนไม่ใช่คนโง่และขี้เกียจเป็นเพราะสถาบันการเงินในประเทศไม่เคยหยิบยื่นมือช่วยเหลือเพื่อขยับฐานะทางเศรษฐกิจได้ไม่มีแหล่งเงินระบบ ตอบสนองเงินกู้ของคนจน ตลาดเงินกู้ไม่สนใจคนจน ดร.ยูนุส คิดวิธีการให้คนจนเหล่านั้นกู้เงิน โดยไม่ต้องถูกจำกัดด้วยพ่อค้าคนกลาง การหาคำตอบให้คนจนเหล่านี้เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้เป็นเรื่องที่ต้องทำ ความพยายามที่จะเจรจากับธนาคารพาณิชย์ของรัฐไม่เคยได้ผลเนื่องจากธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ต้องการดอกเบี้ยซึ่งคนจนเข้าไม่ถึงมีกฎด้าน กฎหมายมากมาย ความพยายามของ ดร.ยูนุส ที่จะให้สินเชื่อก่อน เป็นการเริ่มต้นการต่อสู้ของเขาเพื่อพิสูจน์ ระบบธนาคารเพื่อคนจน รูปแบบใหม่ โดยที่เขาก็ไม่รู้อนาคต แต่เขาพบว่าอัตราคืนเงินกู้ กลับได้รับผลดีถึงร้อยละ 98 ซึ่งสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ของรัฐสาเหตุก็คือ คนจนรู้สึกดีว่า สินเชื่อก้อนนี้เป็นโอกาสเดียวของพวกเขาที่จะปลดปล่อยตัวเองจากหล่มปรักความจน ถ้าการชำระคืนเงินกู้ไม่ได้ พวกเขาจะสูญเสียโอกาสเพียงหนึ่งเดียวที่จะหลุดพ้นจากวงจรอุบาทว์

บทที่ 5 กำหนดโครงการนาร่อง บทนี้กล่าวถึงการทำธุรกิจเกี่ยวกับธนาคารเพื่อคนจน เป็นการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากศูนย์ มกราคม ค.ศ.1997 ธนาคารกรามีน ถือกำเนิดขึ้นจากการเรียนรู้ความผิดพลาดของธนาคารอื่น การเรียนรู้เรื่องการทำเงินเป็นภาระหนักเกินไป จนทำให้ภาระหนึ่งอกเงยขึ้นและตัดสินใจไม่ชำระหนี้ การออกแบบธนาคารของ ดร.ยูนุส จึงตรงข้ามกับระบบธนาคารอื่น ต้องไม่ให้ลูกหนี้รู้สึกเป็นภาระ ปรับปรุงขั้นตอนต่างๆ ทำให้กิจการเติบโตขึ้น แต่ก็มีผลผิดพลาดเกิดขึ้นเสมอ การกำหนดเงื่อนไข ให้กลุ่มลูกหนี้

รวมกันต้องมีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ใกล้เคียงกัน ให้เขารวมกลุ่มกันเองสร้างแรงจูงใจให้ลูกหนี้ได้ช่วยเหลือกัน ทำให้ศักยภาพในการชำระหนี้แต่ละคนดีขึ้น กลุ่มลูกหนี้เป็นผู้อนุมัติเงินกู้ของแต่ละคน กลุ่มจึงมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมต่อเงินกู้ การให้ลูกหนี้รวมกัน 5 คนไม่ใช่เรื่องง่าย การเป็นลูกหนี้ของกรามีนต้องมีการอบรม เกี่ยวกับนโยบาย เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าเข้าใจนโยบาย และผ่านการทดสอบทีละคน ทดสอบว่าจริงหรือไม่ เพราะโครงการไมโครเครดิต หมายถึงสินเชื่อเพื่อคนจน พวกเขาต้องดิ้นรนเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ลูกหนี้ของธนาคารกรามีนอาจมีภูมิมากมาย การสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ลูกหนี้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหา มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มลูกหนี้ที่มีการนัดเจอกันในหมู่บ้านทุกสัปดาห์พร้อมเจ้าหน้าที่ธนาคารที่เป็นหัวหน้าศูนย์ช่วยเหลือปัญหาการทำแบบนี้ จะช่วยลดการคอร์รัปชัน การบริหารผิดพลาดและการเข้าใจผิด ลูกหนี้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น สามารถค้นวิธีการใหม่ๆ ที่สร้างสรรค์ในการป้องกันแก้ไขปัญหาและหาทางช่วยเหลือสมาชิก ให้พ้นขีดความยากจนให้เร็วที่สุด การให้สินเชื่อเป็นเครื่องมืออันทรงพลังในการสร้างความเปลี่ยนแปลงยิ่งใหญ่ให้กับชีวิตผู้คน สิ่งนั้นเป็นความจริงที่เขาสังเกตเห็นไม่ว่าจะเป็นโครงการในมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ แอฟริกาใต้ ไปจนถึงในอเมริกา ทำให้เขาตระหนักว่า มนุษย์มีความยืดหยุ่นสูง และสร้างสรรค์ได้เพียงใดเมื่อได้รับโอกาส ธนาคารกรามีน ใช้ขั้นตอนน้อยที่สุด การเชื่อใจลูกค้า เป็นสิ่งสำคัญที่สุด การตั้งอยู่บนพื้นฐานลูกหนี้ ที่ซื่อสัตย์ ความไว้วางใจระหว่างมนุษย์ ความสำเร็จหรือล้มเหลว ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์อันเข้มแข็งของคุณคน การเป็นพนักงานของธนาคารกรามีน การสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานที่ดีที่สุด คือการให้เขา ได้เห็นปัญหาชีวิตคนจนด้วยตนเอง

บทที่ 6 ขยายกิจการจากโจบร้าสู่ทังเกล บทนี้กล่าวถึงการขยายกิจการของธนาคารกรามีนเพื่อให้ผู้หญิงซึ่งเป็นผู้ถูกกดขี่ในสังคม การนำสินเชื่อไปสู่คนจนในหมู่บ้านโจบร้าและการอธิบายระบบธนาคารเพื่อคนจนเพื่อให้คนจนได้มีโอกาสลืมตาอ้าปาก ดร.ยูนุส มองว่า เกษตรกรไม่ใช่คนกลุ่มคนจนอย่างเดียว เขาต้องการธนาคารเพื่อชนบท ซึ่งคนจนไม่ใช่ว่าอาชีพใดๆ ก็สามารถมีโอกาสได้กู้จึงเลือกชื่อ “กรามีน” ซึ่งแปลว่า ชนบท แต่ติดขัดด้านการบริหาร เนื่องจากระบบธนาคารห้ามคนนอกบริหาร ซึ่งขณะนั้น ดร.ยูนุส ทำงานเป็นอาจารย์ เขาแก้ปัญหาโดยเอาเพื่อนนักศึกษาที่มีจิตใจอยากช่วยเหลือสังคมมาเป็นผู้จัดการและพนักงาน และ ดร.ยูนุส เป็นคนสั่งการบริหาร เขาเริ่มทดลอง ธนาคารกรามีน โดยใช้สาขาธนาคารเกษตรในบ้านเกิดในช่วงการทดลอง มักถูกผู้บริหารของธนาคารพาณิชย์ของรัฐ โจมตีว่าไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริงในระดับประเทศ ที่ได้ผลเพราะการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยผู้คนจึงมีความเกรงใจ เป็นการท้าทายให้ ดร.ยูนุส ลาออกจากอาจารย์ มาบริหารกรามีน ในเขตอื่นๆ เพื่อพิสูจน์ ช่วงขยายโครงการของธนาคาร ดร.ยูนุส ได้ลาพักร้อน ๒ ปี ได้ขยายไปสู่เมืองทังเกล การขยายสาขาเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทังเกลเป็นเมืองที่ประสบกับภาวะขบวนการไต้ดินที่คุกคามชาวบ้านตามชนบท ทำให้พนักงานไม่ปลอดภัยและอาจถูกโน้มน้าวเข้าสู่ขบวนการ เป็นพื้นที่แห่งภัยพิบัติมีพายุฤดูร้อนเกิดบ่อย ทำให้คนยากจนอดโซ่ ซึ่ง ดร.ยูนุส มองว่าสภาพหมู่บ้านแบบนี้เป็นที่ต้องการของกรามีน เขาพบว่าพนักงานที่เคยอยู่ในขบวนการไต้ดินมีความทุ่มเทกับการทำงานมาก ความยากลำบากในการทำงานในชนบทนั้น ดร.ยูนุส ก็พบว่าคนท้องถิ่นมีน้ำใจมากและเขาก็พบว่าพนักงานใหม่ที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน จะทำงานได้ดีกว่าผู้มีประสบการณ์ การประสบการณ์มักทำให้พนักงานสับสนเบี่ยงเบนความสนใจจากอุดมการณ์ และ

ขั้นตอนการทำงานที่มีเอกลักษณ์ของกรามีน ผู้จัดการกรามีนต้องทำงานหนัก ต้องทำให้คนจนในหมู่บ้านนั้นๆ รู้จักกรามีนมากที่สุด ตั้งแต่การวางแผน การออกแบบ ทำงานตัวต่อตัวกับชาวบ้านในพื้นที่ การฝึกพนักงาน ให้เป็นนักต่อสู้กับความจนขั้นแนวหน้า เขาต้องสังเกตทุกอย่างอย่างละเอียดสอนให้เห็นคุณค่าศักยภาพของคนจนที่ยังไม่ถูกนำมาใช้ ซึ่งพนักงานต้องเรียนรู้ด้วยตัวเอง การที่ถูกต่อต้านจากผู้นำศาสนาโดยการปล่อยข่าวเพื่อต่อต้านการเป็นสมาชิก ของกรามีน กรามีนต้องสร้างเจ้าหน้าที่พันธุ์ใหม่ ที่มีความคิดใหม่ๆ ไม่ว่าจะฝนจะตกแดด จะออกเขาต้องไม่หยุดไปเยี่ยมคนจน การต่อสู้ทำให้ประสบความสำเร็จ การที่กรามีนประสบความสำเร็จใน บังกลาเทศเป็นเรื่องที่ยากและท้าทาย ส่วนใหญ่นั้นมาจากการต่อต้านวัฒนธรรมของตัวเอง สร้างวัฒนธรรม ขบถ (Counter Culture) ที่ให้คุณค่าการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของผู้หญิงในบังกลาเทศ การทำงานหนัก ลงโทษพฤติกรรมคอร์รัปชัน นั้นหมายถึง ต้นแบบของกรามีน น่าจะนำไปใช้อย่างได้ผล ในมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ แอฟริกาใต้ เวียดนาม และอีกหลายๆ ประเทศ การขยายตัวของกรามีนในบังกลาเทศ ได้แผ่ขยายไปตามพื้นที่ ของคนจนมากขึ้น โดยมีการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศที่เห็นความสำคัญของกรามีนอย่างมากมาย

บทที่ 7 กำเนิดธนาคารเพื่อคนจน บทนี้กล่าวถึงบังกลาเทศ แม้จะมีประชากรหนาแน่นมากถึง 120 ล้านคน แต่การบริหารประกอบไปด้วยคนไม่กี่คน ด้วยระบบราชการทำให้การบริหารธนาคารกรามีน เป็นไปได้ ยาก เพราะถูกต่อต้านจากระบบธนาคารพาณิชย์ของรัฐ แต่เติบโตมาได้ด้วยการช่วยเหลือจากผู้มีบทบาทสำคัญ สมัยที่เขาต่อสู้ช่วงสงครามเพื่ออิสรภาพของบังกลาเทศ ทำให้ธนาคารกรามีนยังคงอยู่ได้ การมีส่วนร่วมในด้าน ของกฎหมาย ทำให้กรามีนถือกำเนิดขึ้นแต่ยังไม่สู้จะดีนัก เนื่องจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ยังไปอยู่ที่รัฐบาล แทนที่จะเป็นของลูกหนี้ ตามที่ตั้งใจไว้ ความคิดที่ขัดแย้งทำให้มีอุปสรรค แต่ความตั้งใจที่จะสลัดความยากจน จาก ลูกหนี้ผู้หญิงของบังกลาเทศ ทำให้เขามองเห็นภาพความสำเร็จ ความพยายามในการทำกรามีนให้เป็นธนาคาร อีสรระสำหรับคนจน เป็นสิ่งที่ต้องพยายามอย่างมาก ความเป็นอีสรระทำให้กรามีนเติบโตได้ และเปิดสาขาใหม่ อย่างรวดเร็ว ระบบราชการของบังกลาเทศ ทำให้อุปสรรคของกรามีน เกือบถึงภาวะวิกฤติ แต่ด้วยความ พยายามทุกวิถีทาง ของ ดร.ยูนุส ทำให้กรามีนเป็นอีสรระจากรัฐ เป็นธนาคารเพื่อคนจนโดยสมบูรณ์ กรามีน สามารถตอบข้อกังขาเกี่ยวกับปัญหาลูกหนี้ ลูกหนี้ของกรามีนสามารถสร้างกิจกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิต มีการ ชำระหนี้คืนจากคนที่เรียกว่า จนเกือบจะสมบูรณ์แบบ เพราะเขาคิดว่าคนจนจะผิมนัดการใช้นี้ไม่ได้ เพราะ เป็นโอกาสเดียวของพวกเขา

บทที่ 8 การเติบโตและความท้าทายของธนาคารเพื่อคนจน บทนี้กล่าวถึงปัญหาของบังกลาเทศด้าน จำนวนประชากรมีอัตราการเกิดสูง แต่พื้นที่มีอย่างจำกัด ทำให้มีความหนาแน่นของประชากร ดร.ยูนุส คิดว่า การวางแผนครอบครัวไม่ใช่การแก้ปัญหาหลักซึ่งเห็นได้ชัดว่า ลูกหนี้ของกรามีน มีอัตราการเกิดของทารกต่ำ เพราะความตั้งใจจะมีลูกน้อยและส่งลูกเรียน ก็จะมีคามสำนึกด้านการวางแผนครอบครัวได้ มิติ 16 ประการ ของกรามีนที่ทุกคนท่องได้มีเนื้อหาบ่งบอกในการพัฒนาลูกหนี้คนจน ให้กลายเป็นนักสู้ ผู้มีความมุ่งมั่นอย่าง แรงกล้าสามารถแก้ปัญหาของประเทศ การใช้ชีวิตที่มีสุขอนามัยและคุณภาพดีกว่าเดิม แม้บังกลาเทศจะเป็น ประเทศแห่งภัยธรรมชาติมีปัจจัยแห่งความโชคร้ายแต่ปรัชญาของกรามีนต้องทำให้ลูกหนี้ผู้นั้นเชื่อมั่นใน ศักยภาพของตัวเองไม่ว่าจะเกิดภัยพิบัติก็ตาม กรามีนมีขั้นตอนการปฏิบัติที่ยืดหยุ่นด้วยระบบโครงสร้างที่มี

ส่วนกระตุ้นให้ลูกหนี้ได้ใช้ทักษะเดิมที่มีอยู่ให้ดีกว่าเดิม องค์กรภาครัฐ กลุ่มองค์กรเอกชน(NGO)หรือองค์กรระหว่างประเทศส่วนใหญ่มักจะกำจัดความจนด้วยการมีโครงการต่างๆซึ่งมองเห็นว่าคนจนขาดทักษะ ไร้การศึกษา ซึ่งความจริงแล้วไม่ใช่ ในโลกของความจริงที่เขาจนไม่ใช่เพราะไม่มีทักษะหรือขาดการศึกษา แต่มีสาเหตุเพราะเขาไม่สามารถรักษาผลตอบแทนจากแรงงานไว้ได้ ไม่สามารถควบคุมทุนในการที่จะหลุดพ้นจากปลักความจน อยู่ในสภาพไร้อำนาจ ทำงานเพื่อผลประโยชน์ของคนอื่นที่ก่อให้เกิดผลผลิต กรามีนจะช่วยแนะนำลูกหนี้ที่มีความอยากรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นเพื่อผลประโยชน์และความพอใจของลูกหนี้จริงๆ โครงการมักจะสนับสนุนให้เราทำแบบที่เขาต้องการ ในธนาคารโลกที่จ้างนักเศรษฐศาสตร์ฉลาดๆนั้นไม่สามารถแปลงนโยบายและโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อคนจนได้ มีสถาบันวิจัยแห่งหนึ่งประเมินว่า เงินที่บังกลาเทศได้รับจากต่างประเทศที่ผ่านมานั้น 75% ไม่ได้ใช้ในบังกลาเทศ แต่จ่ายเป็นค่าอุปกรณ์และค่าจ้างที่ปรึกษาบริษัทประเทศผู้บริจาต เก็บเป้าหมายเรื่องความยากจนไว้ท้ายสุด อีก25%จะอยู่ในมือพ่อค้าผู้รับเหมาและที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ไม่ได้ช่วยเศรษฐกิจแรงงานของประเทศเลย เงินจำนวนไม่น้อยกลายเป็นสินบนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ คนจนก็จนลงเรื่อยๆ จะต้องเปลี่ยนวิธีการที่ทำให้คนจนรับเงินนั้นโดยตรง ต้องมองการพัฒนาเป็นเรื่องสิทธิมนุษยชน

บทที่ 9 โมเดลกราฟีนในประเทศยากจนอื่นๆ บทนี้กล่าวถึงความสำเร็จของธนาคารกราฟีนในบังกลาเทศ ทำให้ ดร.ยูนุส มีความหวังว่า โมเดลไมโครเครดิตจะสามารถใช้กับทุกประเทศได้ ช่วงปลาย ค.ศ. 1990 แนวคิดของกราฟีนสามารถปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้ยากไร้ทั่วโลกได้ ตัวอย่างในประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์ การดำเนินการในมาเลเซียก็พบกับอุปสรรคคือการแยกโครงการออกจากการควบคุมของรัฐบาล ไม่ได้และการไร้ทุนสนับสนุน จากอุปสรรคทำให้เกิดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา โดยการตั้งองค์กรที่ใช้โมเดลของกราฟีน ชื่อ CASHPOR ซึ่งสามารถเข้าถึงความยากจนของประเทศมาเลเซียนับครึ่งของครอบครัวที่อยู่ใต้เส้นความยากจน โมเดลของกราฟีนได้ผุดขึ้นหลายประเทศ ซึ่งใช้องค์กรที่มีชื่อแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศแต่ใช้โมเดลกราฟีน ความสำเร็จของไมโครเครดิตในมาเลเซียและฟิลิปปินส์เป็นแรงบันดาลใจให้โครงการใหม่ๆเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในอินเดีย เนปาล เวียดนาม และอีกหลายประเทศและได้แผ่ขยายไปสู่แอฟริกาใต้ อเมริกาใต้ โมเดลเลียนแบบของกราฟีนมักมีอุปสรรคที่การขาดเงินทุนสนับสนุน หลังจากดร.ยูนุส ได้นำอุปสรรคเพื่อขอได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ โมเดลกราฟีนได้ขยายไปสู่ภูมิภาคอื่นอีก 27 ประเทศซึ่ง ดร.ยูนุส เป็นผู้กว้างขวางในวงผู้นำด้านการพัฒนาและได้รับการช่วยเหลือเสมอแม้ว่าไมโครเครดิตจะประสบความสำเร็จ แต่ก็ยังมีครอบครัวอีกหลายล้านครอบครัวทั่วโลกที่ตกเป็นเหยื่อของระบบเศรษฐกิจที่ไร้ความยุติธรรม ไมโครเครดิตอาจไม่ใช่สิ่งที่จะแก้ปัญหาความยากจนในชั่วพริบตา แต่สามารถกำจัดความยากจนได้เมื่อใช้คู่กับนวัตกรรมอื่นๆที่คลี่คลายศักยภาพในมนุษย์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการค้นหาโลกที่ปราศจากความยากจน

บทที่ 10 โมเดลกราฟีนในอเมริกาและประเทศร่ำรวยอื่นๆ บทนี้กล่าวถึงโมเดลกราฟีนสามารถใช้ได้ในทั่วทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะประเทศยากจน รวมถึงประเทศร่ำรวยทุกๆแห่งที่มีความยากจนซ่อนอยู่ หลักการของกราฟีนเป็นเหมือนเป็นเครื่องมือกำจัดความจนได้รับความสนใจในอเมริกา ช่วงปี ค.ศ. 1980 – 1985 ซึ่ง

คุณะนั้น บิลล์ คลินตัน เป็นผู้ว่าการรัฐอาร์คันซอร์ ได้มองหาโอกาสสำหรับผู้มีรายได้น้อยของรัฐ ได้ใช้โมเดลของกรามีนแต่ใช้ชื่อ “กองทุนศรัทธาดี”(Good Faithful) เนื่องจากเป็นความสำเร็จของประเทศโลกที่สามการนำมาใช้ในอเมริกาจึงไม่เป็นที่ยอมรับ เมื่อเขาได้เป็นประธานาธิบดีและได้มีโอกาสไปเยี่ยมต่างประเทศ เขาก็เริ่มประกาศจุดยืนสนับสนุนไมโครเครดิตซึ่งช่วยให้ไมโครเครดิตขยายตัวมาก โดยเริ่มไปตามรัฐต่างๆ เพื่อพบคนจน หาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อเปิดช่องทางและโอกาส คนอเมริกันมองว่าการกำจัดความจนในอเมริกาโดยใช้ไมโครเครดิต หรือใช้แนวคิดการจ้างตัวเอง (Self Employment) เป็นไปไม่ได้ เป็นความคิดเฉพาะประเทศโลกที่สาม แต่เหตุผลของ ดร.ยูนุส มองว่า คนจนมีความคิดสร้างสรรค์ พวกเขาจะรู้ว่าจะทำมาหากินอะไรและรู้ว่าจะเปลี่ยนชีวิตตัวเองได้อย่างไร สิ่งเดียวที่พวกเขาต้องการคือโอกาส สินเชื่อคือโอกาส แม้ว่าสังคมทั้งสองจะแตกต่างกันและอยู่ห่างกันหลายพันไมล์แต่ปัญหาและผลลัพธ์นั้นเหมือนกัน แต่ยังมีคนอเมริกาที่เชื่อมั่นใน ดร.ยูนุส และได้ดำเนินโครงการต่อสู้กับความจนที่ทันสมัยในอเมริกา ถ้าคนจนเหล่านั้นรวมกลุ่มกันถึงห้าคนและสามารถนำเสนอแผนธุรกิจที่ฟังดูดีก็จะอนุมัติสินเชื่อได้ทันที การดำเนินงานในแถบซีกาโกได้ผลเกินคาด การได้มีกลุ่มเพื่อนระหว่างลูกหนี้และมีความเป็นพี่น้องและช่วยเหลือกันเป็นสิ่งที่ลูกหนี้ประทับใจ มีโครงการที่ใช้ไอเดียไมโครเครดิตเกิดขึ้นมากมาย ในยุโรปการประสบปัญหาความว่างงานสูงซึ่งยุโรปใช้ระบบสวัสดิการสังคมที่เหนียวแน่นเป็นลักษณะของคนที่ไม่ค่อยได้รับเงินจากรัฐทุกเดือน คนจะรู้สึกหวาดกลัวกับการทำธุรกิจแบบจ้างตัวเองที่ต้องเสียเงินค่าประกันให้รัฐซึ่งมีความเสี่ยงไม่คุ้มกับความพยายาม แต่สถานการณ์ในยุโรปก็เปลี่ยนไปจากผู้มีวิสัยทัศน์แลเห็นว่า เป็นไปได้ เริ่มมีการทดลองนำร่องโมเดลปรับให้เข้ากับบริบทของวัฒนธรรมจนกิจการขยายขึ้นและมีอัตราการชำระหนี้ค่อนข้างเหลือเชื่อ คนที่ทุ่มเทชีวิตให้กับการช่วยเหลือคนจนจริงๆ ผ่านระบบไมโครเครดิตนั้นมีความเป็นไปได้ การขยายตัวเริ่มแผ่ไปในฟินแลนด์ นอร์เวย์ ซึ่งได้ผล โครงการเหล่านี้มีรากฐานจากโมเดลของไมโครเครดิตทั้งสิ้น

บทที่ 11 การมีเงินในทศวรรษ 1990 บทนี้กล่าวถึงบังกลาเทศในช่วงที่รัฐบาลทหารที่ปกครองมาอย่างยาวนานถูกคว่ำโดยประชาชนเพื่อเรียกร้องความเป็นประชาธิปไตย ประชาธิปไตยทำให้คนจนได้ประโยชน์จากสมบัติที่มีค่ามหาศาลคือ สมาชิกจำนวนมาก เหตุการณ์เลวร้ายช่วงหนึ่งที่รัฐบาลได้ยกหนี้ธนาคารที่มียอดต่ำกว่า ๕,๐๐๐ ตาก้า(เงินสกุลบังกลาเทศ) (๑๒๕ เหรียญสหรัฐ) เพื่อเรียกคะแนนเสียง ทำให้ลูกหนี้กรามีนนี้กว่าตนเองได้รับการยกเว้นด้วย ต้องมีการอธิบายด้วยความยากลำบากที่จะให้ลูกหนี้ยอมรับ การประสพภัยพิบัติทำให้มีคนพูดว่ากรามีนจะพังพินาศ แต่กรามีนได้พิสูจน์แล้วว่าลูกหนี้ของกรามีนมีความแข็งแกร่งกว่าเดิม ในปี 1994 กรามีนฟื้นตัวจากปัญหาต่างๆ มีฐานการดำเนินงานที่ดีที่สุด จากการเยี่ยมชมหมู่บ้านต่างๆ ดร.ยูนุส พบว่าลูกหนี้ของกรามีนไม่เพียงแต่พ้นเส้นความยากจนได้ แต่ยังทิ้งเส้นนั้นมาไกลมาก กรามีนเติบโตจนปล่อยเงินได้ถึงหนึ่งพันล้านเหรียญสหรัฐ เขายกตัวอย่างกรณีศึกษาของผู้หญิงคนหนึ่งจากชีวิตที่แร้นแค้นจนกลายเป็นคนประสบความสำเร็จด้วยความภาคภูมิใจ กรามีนได้สนับสนุนด้วยโครงการสินเชื่อใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนลูกหนี้ที่มีความหลากหลาย เช่นโครงการสินเชื่อเพื่อครอบครัว โครงการเช่าซื้ออุปกรณ์และวัว ควาย กรามีนไม่ทอดทิ้งคนที่ต่อสู้กับความจน กรามีนทุกแห่งในประเทศมีเป้าหมายเพื่อให้ปลดคนจน การประสบความสำเร็จของกรามีนได้เป็นตัวอย่งของกิจการแบบใหม่เป็นกิจการที่ขับเคลื่อนด้วยทัศนคติที่เรียกว่า จิตสำนึกทางสังคม

(Social consciousness) ความจนไม่ได้ถูกสร้างด้วยคนจน แต่เป็นผลผลิตจากโครงสร้างทางสังคมและนโยบายทางสังคม กรามีนแสดงให้เห็นว่าคนจนมีความสามารถที่จะปรับปรุงชีวิตของพวกเขา

บทที่ 12 พันไมโครเครดิต:โลกใหม่ของกิจการกรามีน บทนี้กล่าวถึงการพัฒนาของกิจการกรามีนโดยรับทำโครงการเพื่อช่วยเหลือคนยากจนที่รัฐบาลไม่สามารถจัดการได้เพราะมีปัญหาคอร์รัปชัน เช่น โครงการประมงโดยการฟื้นฟูปลาน้ำเพื่อเลี้ยงปลา การทดลองเพื่อคนจนไม่ได้ราบรื่นเนื่องจากภัยธรรมชาติและแรงต่อต้านจากข้าราชการและผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนโดยการหว่านล้อมให้ชาวบ้านเชื่อว่ากรามีนเป็นองค์กรต่างดาวตั้งใจมาเอาเปรียบคนท้องถิ่น การประชุมชาวบ้านเพื่อพิสูจน์เจตนาดีก็เริ่มสัมฤทธิ์ผลแต่การขาดประสบการณ์ด้านการทำประมงเลี้ยงปลาของพนักงานนั้นก็เกิดปัญหาต้องให้คนจนในพื้นที่มาร่วมเป็นมิตรโดยให้ทำงานใช้แรงงานและปกป้องจากผู้บุกรุก ส่วนกรามีนลงทุนด้วยเทคโนโลยีและแบ่งผลประโยชน์ฝ่ายละครึ่ง กรามีนฝ่าฟันจนธุรกิจบ่อปลาได้ฟื้นคืนชีพและชุมชนก็ได้มีส่วนร่วม กรามีนแสดงให้เห็นว่าการออกแบบประสบการณ์ใหม่ๆ จากที่ไม่มีอะไรเลยก็สามารถทำให้คนจนได้ควบคุมเทคโนโลยีจนใช้ได้ดีขึ้นและมีส่วนร่วมมากขึ้นกว่าเดิม บังกลาเทศไม่ได้มีปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรแต่เป็นปัญหาการบริหารจัดการภายใต้กรอบของรัฐมากกว่า ทรัพยากรของบังกลาเทศสามารถนำมาแก้ปัญหาความจนได้อย่างเด็ดขาดสิ่งทอเป็นอีกทรัพยากรของบังกลาเทศที่มีการสืบทอดมายาวนานแต่ด้วยการถูกรอบจากการเป็นอาณานิคมของอังกฤษจึงถูกแบนในเรื่องการทอผ้าด้วยมือจากบังกลาเทศ หันไปใช้การทอด้วยเครื่องจักรแทน ทำให้ผ้าทอไม่มีตลาด มินาฮัจจ์บังกลาเทศยังมีการนำเข้าผ้าทอจากอินเดียถึงปีละ 150 ล้านเหรียญสหรัฐ ทั้งที่ผ้าจากบังกลาเทศมีคุณภาพดีกว่าผ้านำเข้า เพียงแต่ผู้ซื้อไม่นิยมซื้อผ้าผลิตในประเทศ กรามีนจึงตัดสินใจทำธุรกิจนี้โดยสวมบทพ่อค้าคนกลางที่ไม่แสวงหากำไร ผลิตผ้าลายกรามีน (Grameen Check) การทำธุรกิจจากการขาดประสบการณ์ไม่ใช่เรื่องง่าย แต่สุดท้ายผ้าทอลายกรามีนมีแนวโน้มของตลาดดีมาก การจัดแสดงแฟชั่นโชว์เสื้อผ้าโดย UNESCO ทำให้ผ้าทอลายกรามีนได้ถูกวางขายในประเทศร่ำรวยในแถบยุโรป ทำให้ช่างทอผ้าในบังกลาเทศต้องเพิ่มผลผลิตและการหาตลาดเพิ่มขึ้น ขยายกิจการสู่เสื้อกันหนาว ตลาดก็เติบโต ช่างทอผ้าสามารถฟื้นฟูหัตถกรรมดั้งเดิมที่สวยงาม นอกจากนี้ กรามีนยังขายธุรกิจเปิดบริษัทมือถือ กรามีนโฟน และกรามีนเทลคอม การสร้างเครือข่ายมือถือในหมู่บ้านจะเชื่อมโยงกับโลกผ่านหญิงคนจนผู้หนึ่งที่เข้าถึงระบบการสื่อสารที่ทันสมัยที่สุด การทำโครงการมือถือได้เผชิญปัญหาขาดแคลนไฟฟ้า การพัฒนาพลังงานทดแทนด้วยพลังแสงอาทิตย์โดยใช้เซลล์แสงอาทิตย์และโรงงานก๊าซพลังชีวภาพซึ่งแปลงจากของเสียจากการเกษตรเป็นก๊าซที่ใช้ผลิตไฟฟ้า ระบบอินเทอร์เน็ตของกรามีนยังสร้างงานให้กับลูกหลานของลูกหนี้กรามีนได้ทำงานให้กับบริษัทต่างๆทั่วโลก การบริหารจัดการอินเทอร์เน็ตที่ไม่แสวงหากำไรทำให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่ ได้ใช้ประโยชน์ ลูกหนี้กรามีนได้ประโยชน์จากนวัตกรรมใหม่ๆโดยไม่ต้องเสียเวลาและเสียเงินไปกับเทคโนโลยีที่ประสิทธิภาพต่ำกว่าและแพงกว่า การใช้อย่างถูกวิธีสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเชื่อมโยงให้ผู้หญิงที่โดดเดี่ยวเข้ากับเพื่อนและญาติผู้ห่างไกล การเกิดปัญหาในโครงการต่างๆนั้นมีอยู่เสมอ แต่กรามีนพบว่ามีประโยชน์มากมายสำหรับคนจนในชนบท การใช้โทรศัพท์เพื่อช่วยสอบถามหรือสั่งซื้อสินค้าที่เขาต้องการโดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทาง ได้เพิ่มขีดความสามารถในการเพิ่มผลผลิตและประหยัดเวลา นอกจากนี้กรามีนยัง

มีโครงการสุขภาพที่ไม่เอาไรต์เอาเปรียบคนจน โครงการหลักทรัพย์เพื่อคุ้มครองคุณภาพชีวิตยามชรา สิ่งเหล่านี้ทำให้กรามีนสามารถจัดปัญหาความจนในบังกลาเทศที่สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้

บทที่ 13 ธนาคารกรามีน 2 นับตั้งแต่ปี 1976 จนถึงวันนี้กรามีนเดินทางมาไกลมาก ได้ประสบปัญหามากมายทั้งด้านวิธีการปฏิบัติและโครงสร้างประสบการณ์ซึ่งมีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว โดยมีลูกหนี้ยู่เคียงข้าง ปัจจุบันลูกหนี้เป็นถือหุ้นของธนาคารกรามีนร้อยละ 93 ส่วนรัฐบาลถือหุ้นร้อยละ 7 จำนวนเงินฝากเติบโตขึ้นมาก กรามีนมีกำไรเกือบทุกปี เป็นเครื่องพิสูจน์ว่าทำงานเพื่อสังคมได้ กรามีนมีสินเชื่อที่หลากหลาย เช่น สินเชื่อในกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ สินเชื่อเพื่อการศึกษาชั้นสูงสำหรับลูกหลานครอบครัวกรามีน กรามีนเชื่อว่าการศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการให้ใครสักคนดึงตัวเองจากปลักความจน ถ้าลูกหนี้ให้การศึกษาครอบครัวและเตรียมลูกหลานเพื่ออนาคตเพื่อการแข่งขันในอนาคต จะเห็นการพัฒนาอันยั่งยืนสำหรับคนหลายรุ่น ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ได้รับสินเชื่อได้เรียนในมหาวิทยาลัยหลายแห่งทั้งโรงเรียนแพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ สถาบันวิชาชีพอื่นๆ การได้รับทุนที่มุ่งเน้นเด็กผู้หญิงและหญิงวัยรุ่น เป็นแรงผลักดันให้นักเรียนพยายามเรียนให้ได้ดีคือการลงทุนในอนาคตวิธีหนึ่งของกรามีน กรามีนเริ่มวิธีการใหม่ที่พัฒนาขึ้นเรียกว่าระบบกรามีนทั่วไป (Grameen generalized system : GGS) หรือองค์การกรามีน 2 ส่วนระบบเก่าเรียกว่ากรามีนคลาสสิก (Grameen classic system: GCS) การออกแบบปรับปรุงระบบเก่าเริ่มใช้ปี 2002 เพื่อต้องการให้ชีวิตลูกหนี้เข้าถึงง่ายขึ้นด้วยระบบพื้นฐานซึ่งมีความยืดหยุ่นหรือสินเชื่อยืดหยุ่น “flexible loan” คือการชำระคืนของลูกหนี้เป็นสิทธิของลูกหนี้เพื่อลดความตึงเครียดและเคารพในศักดิ์ศรีของลูกหนี้คนจนระบบGGSทำให้ลูกหนี้สบายใจมากมีระบบการคืนเงินและรับผิดชอบหากลูกหนี้เสียชีวิต อีกทั้งพนักงานก็มีความกระตือรือร้นมากขึ้นเพื่อที่จะทำให้บรรลุผลงาน ธนาคารกรามีน 2 เป็นวิธีของไมโครเครดิตอันเรียบง่ายเพื่อส่วนรวมในการยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวคนจน กรามีนสามารถเปลี่ยนแปลงคนเหล่านั้นให้กลายเป็นผู้ชนะอย่างยั่งยืน

บทที่ 14 อนาคต บทนี้กล่าวถึงการเดินทางของกรามีนสู่อนาคตที่ไม่มีใครรู้ได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับโลกใบนี้ สิ่งที่สามารถพูดได้คือการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นโลกที่มีความกระหายอยากรู้ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ การใช้เทคโนโลยีเพื่อบริการผู้บริโภค การแข่งขันด้านอาวุธสงครามระหว่างประเทศต่างๆ การเดินทางข้างหน้าไม่มีเส้นทางที่ชัดเจน แต่เราต้องรู้จุดมุ่งหมายอย่างคร่าวๆว่าจะแปลงอะไรเป็นความจริงได้ แต่ถ้าเรารู้จุดหมายของเราได้ละเอียด นวัตกรรมเปลี่ยนแปลงใหม่ๆก็เกิดขึ้นเพื่อช่วยให้เราบรรลุจุดหมายนั้น เราอยากให้โลกอยู่ตรงไหนในอนาคตปี 2050 ผู้เขียนอยากเห็นโลกปราศจากความจนนั่นหมายถึงว่าโลกใบนี้จะไม่มีความยากจน คนจนสามารถเติมเต็มจากความต้องการขั้นพื้นฐาน ภายในปีนั้นคำว่าความยากจนจะไม่มีความหมายอีกต่อไป ผู้เขียนมุ่งเน้นว่าการกำจัดความจนเป็นเรื่องของความตั้งใจ ทุกวันนี้เราไม่ได้สนใจประเด็นความยากจนอย่างจริงจังเพราะผู้มีอำนาจไม่ได้ถูกความยากจนแตะต้อง คนส่วนใหญ่มักบอกว่าถ้าคนจนทำงานหนักกว่าเดิมพวกเขาจะไม่จน เมื่อต้องการช่วยคนจนเราก็มักจะใช้การกุศลกลายเป็นวิธีสลดความรับผิดชอบ แต่การกุศลไม่ใช่คำตอบการกุศลยิ่งจะตอกความจนให้ดำเนินไปด้วยการดึงความคิดริเริ่มออกจากมือของคนจน การสร้างสนามแข่งขันที่เท่าเทียมสำหรับทุกฝ่ายระหว่างประเทศร่ำรวยและประเทศยากจนด้วย

การมอบโอกาสที่เป็นธรรมให้กับมนุษย์ทุกคนในโลกของโลกาภิวัตน์ การสร้างความเข้าใจกันระดับโลกในเรื่องนี้เพื่อตกลงกันให้ได้ว่า รูปแบบการแก้ปัญหาความจนที่ถูกต้องควรมีรูปแบบอย่างไรแทนที่จะล่องลอยความผิดพลาดครั้งใหญ่เนื่องจากไม่มีกรอบการปฏิบัติ กระบวนการของโลกาภิวัตน์คนจนควรจะต้องมีบทบาทที่จะสามารถแก้ไขความจนของเขาเอง เราจะต้องส่งเสริมความกลมเกลียวมิตรภาพระหว่างระบบธุรกิจใหญ่เล็กในประเทศยากจน การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือนั้นมีความสำคัญเพื่อจะได้รับประโยชน์จากโลกาภิวัตน์อย่างเต็มที่ ผู้ประกอบการเพื่อสังคมต้องได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในกระบวนการโลกาภิวัตน์เพื่อให้กระบวนการนี้เป็นมิตรกับคนจน พวกเขาควรได้รับสิทธิพิเศษเพื่อขยายขนาดผลผลิต เราคาดหวังให้รัฐดูแลคนจนแต่กลายเป็นระบบราชการที่ใหญ่โตเทอะทะมาดูแลคนจน เงินภาษีของประเทศถูกใช้จ่ายในโครงการที่ระบบราชการเป็นผู้บริหารจัดการเองแค่ให้โครงการของรัฐบรรลุวัตถุประสงค์ แต่ไม่ได้สร้างโอกาสที่เท่าเทียม ความยากจนก็ยังเป็นมรดกตกทอดสู่คนรุ่นหลังต่อไป การใช้การประชุมสุดยอดผู้นำโลกที่สหประชาชาติ ปี 2000 คือเป้าหมายการพัฒนาที่ต้องการลดความจนลงเหลือครึ่งหนึ่งภายในปี 2015 ผู้เขียนมีความเชื่อแรงกล้าจากประสบการณ์การทำงานกับคนจนว่าเราสามารถจัดตั้งที่จะให้คนจนได้หลุดพ้นจากปลักความยากจนได้ ถ้าเรามอบโอกาสที่ใกล้เคียงกับที่เรามอบโอกาสให้คนอื่น ๆ คนจนสามารถสร้างโลกที่ปราศจากความยากจนได้ด้วยตนเอง สิ่งที่ต้องทำคือการปลดจากโซ่ตรวนที่เราเป็นคนมัดตั้งแต่แรก แนวคิดของสถาบัน กระบวนการวิเคราะห์ เงื่อนไขต่างๆที่มีส่วนสร้างความยากจนและไม่สามารถกำจัดความจนได้ ถ้าเราปรับเปลี่ยนเงื่อนไขของกรอบอย่างชาญฉลาด การขยายแนวคิดที่ว่าด้วยการมีงานทำ มอบบริการทางการเงินให้กับคนจนทุกคนและตระหนักว่า มนุษย์ล้วนมีศักยภาพที่จะเป็นผู้ประกอบการ วิธีการที่ดีคือการส่งเสริมผู้ประกอบการเพื่อสังคม แบบแผนผู้ประกอบการมีเป้าหมายเพื่อสังคมเป็นหลัก วิถีทางเศรษฐศาสตร์ ดีกรอบในโลกปัจจุบันในด้านการลงทุนแบบเดียวคือการลงทุนเพื่อแสวงหากำไรส่วนตัวหากผู้มีจิตสาธารณะสามารถทุ่มเทชีวิตให้กับการเมืองเพื่อนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน ประเทศและโลก ช่วยจัดปัญหาจะช่วยให้มากมาย การเข้าถึงข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตก็เป็นพลังสำคัญในการที่จะเข้าถึงการศึกษาไม่ว่าเราจะอยู่ที่ไหนของโลกก็สามารถรู้เท่าทัน นักเรียนผู้มีความคิดสร้างสรรค์ที่ดีที่สุดจากประสบการณ์ของเขาก็มาจากครอบครัวยากจนในชนบทห่างไกล จากจีน เอธิโอเปียหรือบังกลาเทศ ทั้งที่เขาไม่เคยเห็นสังคมเมืองมาก่อนในชีวิต ความแตกต่างของชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา การเมือง การรวมกลุ่มกันเป็นพันธมิตรเพื่อหาเพื่อนเป็นขั้นตอนที่ทำให้สำเร็จ การประชุมสุดยอดไมโครเครดิตมีผู้สนใจ 137 ประเทศซึ่งสถาบันและองค์กรสำคัญต่างๆ เริ่มให้ความตื่นตัวเมื่อเห็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ การประชุมสุดยอดไมโครเครดิตตั้งเป้าจะเข้าถึงคนจนที่สุดในโลก 100 ล้านครอบครัวที่กลุ่มคนยากจนจะได้รับการแก้ไข สำหรับผู้เขียนนั้นโลกที่ปราศจากความจนหมายถึง โลกที่ทุกคนสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้ ในโลกในโลกใบนี้จะไม่มีการอดอาหารตายหรือทนทุกข์ทรมานจากการขาดอาหาร เป้าหมายที่ผู้นำโลกเรียกร้องมาหลายปี แต่เขาไม่เคยแจกแจงวิธีการที่จะไปสู่จุดนี้ เราสามารถสร้างโลกที่ปราศจากความยากจนได้ โลกที่ปราศจากความจนอาจไม่สมบูรณ์แบบแต่อาจจะใกล้เคียงกับอุดมคติของเรามากที่สุด

จุดเด่นของหนังสือ

หนังสือธนาคารเพื่อคนจน(VERS UN MONDE SANS PAUVRETE) เป็นหนังสือที่ผู้เขียนได้เขียนจากการลงมือปฏิบัติจริงจากประสบการณ์โดยตรง ซึ่งถือเป็นการเรียนรู้ที่ดีที่สุดและได้ถ่ายทอดความสำเร็จที่เป็นประโยชน์แก่การนำวิธีการไปใช้จากสิ่งที่ยังคงให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศและผู้นำนโยบายของแต่ละประเทศพยายามแก้ไขปัญหามาแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดและยากยิ่งที่จะหาวิธีแก้ไขแต่ผู้เขียนได้พิสูจน์แล้วว่าเขาทำได้ ทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็นอยากติดตามการเข้าถึงการวิธีการเรียนรู้ประสบการณ์และการแก้ปัญหาจากอุปสรรคที่พบอย่างมีขั้นตอน จากประสบการณ์ความสำเร็จของผู้เขียนทำให้ผู้ที่ได้อ่านหนังสือได้มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นแนวทางการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่สำคัญผู้อ่านได้เห็นถึงความพยายามในการแก้ปัญหาด้วยความตั้งใจก็จะประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ยังได้ความรู้เกี่ยวกับองค์กรระหว่างประเทศที่ทำงานเพื่อสังคมโลก เหมาะที่จะใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาโครงการที่สำคัญๆที่จะช่วยสร้างนโยบายขจัดความยากจนให้หมดไปจากสังคมไทยหรือนำมาปรับใช้ในการสร้างโครงการใหม่ๆที่เกิดประโยชน์ ซึ่งนับว่ามีประโยชน์อย่างมาก

จุดด้อยของหนังสือ

หนังสือธนาคารเพื่อคนจน(VERS UN MONDE SANS PAUVRETE) เป็นหนังสือที่ผู้เขียนได้เขียนจากประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานด้านการแก้ปัญหาขจัดความจนด้วยวิธีการที่เรียกว่าไมโครเครดิต(MICRO CREDIT) เพื่อให้คนจนทั่วโลกได้เข้าถึงบริการสินเชื่อและได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการหลุดพ้นจากปลักความจน ผู้อ่านมองเห็นภาพความสำเร็จของโครงการต่างๆที่ผู้เขียนได้อธิบายสื่อสารผ่านตัวหนังสือนั้น อาจจะยังขาดแหล่งอ้างอิงของความสำเร็จของระบบธนาคารกรามินที่แผ่ขยายไปทั่วพื้นที่ของโลกนั้น ยังเป็นภาพที่ผู้อ่านมักจินตนาการตามหนังสือโดยวาดมโนภาพ การเพิ่มสื่อรูปภาพแห่งความสำเร็จในสถานที่ต่างๆให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น ก็จะทำให้หนังสือมีคุณค่าเพิ่มขึ้น

สรุป

หนังสือธนาคารเพื่อคนจน(VERS UN MONDE SANS PAUVRETE) เล่มนี้ผู้เขียน ดร.มูฮัมหมัด ยูนุส มีความตั้งใจที่จะนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาขจัดความจน ซึ่งเขียนเล่าจากประสบการณ์จริงที่ต้องการให้คนจนที่มีอยู่ทั่วทุกมุมโลกได้หลุดพ้นจากปลักความจนซึ่งเขาพิสูจน์แล้วว่าระบบของธนาคารกรามินของเขาโดยวิธีการใช้สินเชื่อไมโครเครดิตนั้น สามารถใช้ได้จริง ด้วยความเชื่อพื้นฐานที่ว่าคนทุกคนล้วนมีศักยภาพ คนจนก็เช่นกันเพียงแต่เราจะมีวิธีดึงศักยภาพเขาออกมาได้อย่างไร การเข้าถึงโอกาส คนจนก็สามารถหลุดพ้นจากปลักของความจนได้ แต่ต้องใช้ความพยายามและความตั้งใจจริงจึงประสบความสำเร็จ และธนาคารกรามินของเขาก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าทำได้

แหล่งอ้างอิง

มูฮัมหมัด ยูนุส.ธนาคารคนจนและรางวัลโนเบล.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์สายธาร,2551